

Oficiální výsledky Národního programu mamografického screeningu v roce 2024

Jan Daneš, Miroslava Skovajsová

Analýza dat (ve spolupráci s Národním screeningovým centrem ÚZIS ČR)

Ondřej Ngo, Monika Ambrožová, Daniel Klimeš, Ladislav Dušek, Ondřej Májek

Úvod

- V České republice probíhá od roku 2002 Národní program screeningu karcinomu prsu
- Program je od počátku plně organizovaný, s jasně definovanými pravidly a sítí kontrolovaných akreditovaných center
- Nedílnou součástí programu je jeho informační podpora, která umožňuje průběžné hodnocení celého screeningového procesu a jeho dopadu na cílovou populaci
- V lednu 2014 bylo v ČR zahájeno adresné zvaní žen do programu screeningu karcinomu prsu
- Program dosahuje významného populačního zásahu
 - ❖ bylo provedeno **12 839 979** screeningových mamografií
 - ❖ program pokrývá polovinu cílové populace žen starších 45 let, aktuální pokrytí žen ve věku 45–69 let činí **63,1 %**
 - ❖ v **72 373** případech **byl odhalen zhoubný nádor**, drtivá většina z nich v časných stádiích s velmi úspěšnou léčbou
 - ❖ údaje z datového auditu, centrální databáze mamografického screeningu, IBA LF MU

Populační data o epidemiologii zhoubných nádorů prsu

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

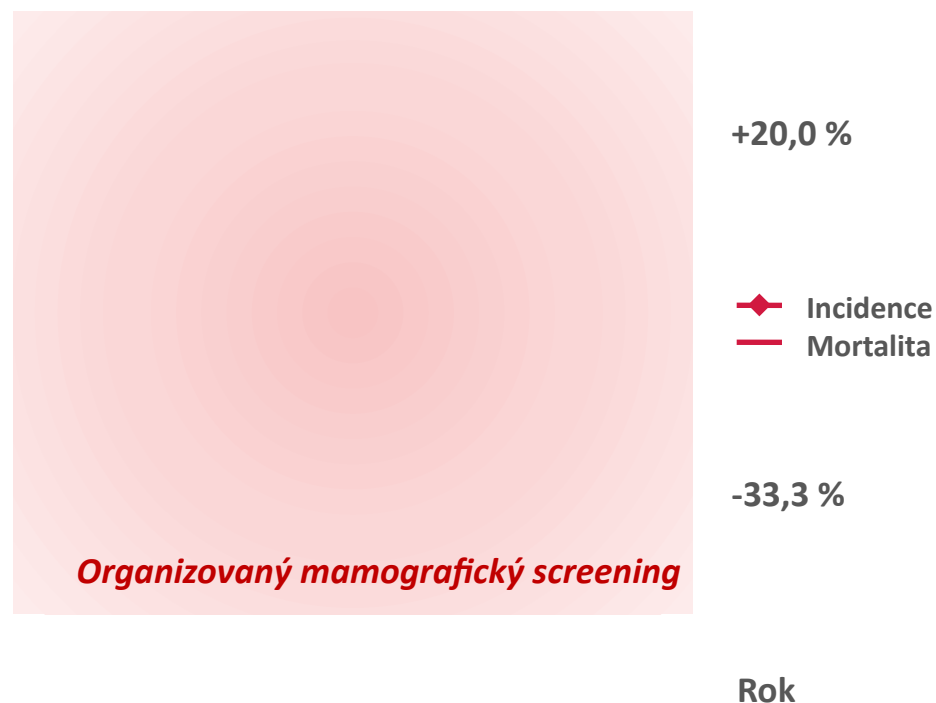
Program významně ovlivňuje populační epidemiologii onemocnění

Dlouhodobě klesající mortalita tohoto onemocnění při rostoucí incidenci svědčí
o zřetelném dopadu screeningového programu na pokročilost onemocnění

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

Věkově standardizovaná incidence a mortalita dle evropského standardu ASR(E)

Počet na 100 000 žen

‰: trend růstu mezi roky 2002–2023

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

ASR(E): Revision of the European standard population report of Eurostat's task force. 2013 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013.

Po věkové standardizaci incidence a mortality karcinomu prsu sledujeme od začátku screeningového programu podstatnější pokles mortality

Podíl klinických stadií zhoubných nádorů prsu v ČR

Podíl onemocnění

*Organizovaný
mamografický
screening*

■ Stadium IV	■ Neznámé
■ Stadium III	■ neuvedeno
■ Stadium II	■ neurčeno z obj. důvodů*
■ Stadium I	

* nálezy DCO nebo při pitvě, velmi časná úmrtí pacienta, nemocní neléčení pro kontraindikace onkologické léčby, odmítnutí léčby pacientem

Rok

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Národní onkologický registr ČR

Od začátku screeningového programu docházelo ke zvyšování podílu onemocnění v klinickém stadiu I, v posledních letech sledujeme jeho stabilizaci
Relativní pětileté přežití těchto onemocnění **je stoprocentní !!!**

Srovnání zastoupení stadií – NOR, screening

NOR ČR: Rok 2000

N = 5 025

NOR ČR: Rok 2023

N = 8 156

Databáze screeningu: Rok 2024

N = 4 344

POUZE INVAZIVNÍ

- Stadium I
- Stadium II
- Stadium III
- Stadium IV
- Neznámé

30,6 % stadium I
(mezi známými)

52,6 % stadium I
(mezi známými)

75,4 % stadium I
(mezi známými, nepředléčenými)

Zdroj dat: Národní onkologický registr ČR, NSC/ÚZIS

Zdroj dat: Institut biostatistiky a analýz, LF MU

**V celé populaci postupně roste zastoupení nejčasnějšího stadia
V samotném screeningovém programu jsou v prvním stadiu nalezeny tři čtvrtiny onemocnění**

Základní výsledky programu mamografického screeningu

Časový vývoj základních charakteristik programu

Všechny věkové skupiny	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet vyšetřených žen	729 115	677 505	749 840	758 306	795 467	810 788
Počet zachycených karcinomů	4 198	3 972	4 608	4 681	5 081	5 158
Detekční míra (na 1 000 vyšetření)	5,8	5,9	6,1	6,2	6,4	6,4
Počet žen s diagnózou dle velikosti primárního nádoru						
Ca in situ	458 (10,9 %)	446 (11,2 %)	506 (11,0 %)	519 (11,1 %)	611 (12,0 %)	666 (12,9 %)
T1	2 819 (67,2 %)	2 602 (65,5 %)	3 110 (67,5 %)	3 122 (66,7 %)	3 330 (65,5 %)	3 191 (61,9 %)
T2	444 (10,6 %)	437 (11,0 %)	502 (10,9 %)	539 (11,5 %)	528 (10,4 %)	527 (10,2 %)
T3	43 (1,0 %)	21 (0,5 %)	24 (0,5 %)	30 (0,6 %)	39 (0,8 %)	34 (0,7 %)
T4	15 (0,4 %)	14 (0,4 %)	13 (0,3 %)	14 (0,3 %)	10 (0,2 %)	7 (0,1 %)
Nádor modifikovaný léčbou	159 (3,8 %)	159 (4,0 %)	184 (4,0 %)	198 (4,2 %)	197 (3,9 %)	144 (2,8 %)
Neznámá velikost	260 (6,2 %)	293 (7,4 %)	269 (5,8 %)	259 (5,5 %)	366 (7,2 %)	589 (11,4 %)

Výrazně převládají nádory malé velikosti

Počet vyšetření v čase roste s výjimkou roku 2020, který je specifický z důvodu pandemie COVID-19.

Relevantním údajem hodnocení trendu účasti je pokrytí mamografickým screeningem.

Objem screeningových vyšetření v jednotlivých měsících

Počet screeningových vyšetření

n = 12 839 979 vyšetření

- Další screeningové vyšetření ženy v daném centru
- První screeningové vyšetření ženy v daném centru

	Dvoutměsíční interval																						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
První	10 046	212 248	258 405	220 189	169 492	231 273	158 249	109 867	129 404	142 201	136 582	141 509	133 617	111 003	102 263	101 603	101 551	107 440	98 450	108 114	112 943	118 580	114 335
Další	0	22	6 484	96 394	170 599	237 460	309 508	325 131	408 715	413 227	465 079	507 669	549 324	567 116	592 766	602 767	597 195	621 675	579 055	641 726	645 363	676 887	696 453
Celkem	10 046	212 270	264 889	316 583	340 091	468 733	467 757	434 998	538 119	555 428	601 661	649 178	682 941	678 119	695 029	704 370	698 746	729 115	677 505	749 840	758 306	795 467	810 788

Převažují další screeningová vyšetření – ženy se vracejí do screeningu

V roce 2020 je v důsledku pandemie COVID-19 patrný propad počtu vyšetření v měsících březnu a dubnu

Pokrytí populace mamografickým screeningem

Pokrytí cílové populace mamografickým screeningem

Pokrytí je odhadováno na základě souhrnných počtů screeningových vyšetření:

Původní cílová populace dle vyhlášky 372/2002:

ženy ve věku 45–69 let: 1 856 010 žen

Během screeningového intervalu 24 měsíců (roky 2023 a 2024) bylo provedeno

1 170 932 vyšetření u žen ve věku 45–69 let

Odhadované pokrytí populace (45–69 let)
pravidelným mamografickým screeningem je **63,1 %**

Dle vyhlášky č. 70/2012 (dříve 3/2010 Sb. platná od roku 2010):

všechny ženy starší 45 let

2 835 556 žen, 1 568 493 vyšetření

Odhadované pokrytí: **55,3 %**

Vývoj pokrytí mamografickým screeningem

věková skupina **45–69 let**, rok 2024: 1 856 010

věk představuje věk pacientky při vyšetření

Pokrytí cílové populace

Rok

Od roku 2008 je screeningem pokryta přibližně polovina populace ve věku 45–69 let
V posledních letech se pokrytí stabilizovalo na hodnotě přes 60 %, v roce 2020 a 2021 mírně pokleslo, což bylo způsobeno pandemií COVID-19.

Vývoj pokrytí screeningem dle věkových skupin

věková skupina **45+ let**, celková cílová populace v roce 2024: 2 835 556

věk představuje věk pacientky při vyšetření

Pokrytí cílové populace

Rok

2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024

Věková skupina

Pokrytí je vyšší u mladších žen. Výsledky v letech 2020 a 2021 byly ovlivněny pandemií COVID-19, kdy došlo k poklesu pokrytí napříč téměř všemi věkovými skupinami.

Od konce pandemie COVID-19 dochází k nárůstu pokrytí ve všech věkových kategoriích s výjimkou žen ve věku 50–54 let a 60–64 let, kde sledujeme pokles pokrytí.

Vývoj pokrytí screeningem dle regionů

věková skupina **45–69 let**, rok 2024: 1 856 010
věk představuje věk pacientky při vyšetření

Pokrytí cílové populace

Rok

2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024

Kraj

Dlouhodobě nejúspěšnější je Kraj Vysočina. Ve většině krajů sledujeme v posledních letech stabilizaci či nárůst ve vývoji pokrytí. Nejvyšší nárůst oproti předchozímu roku byl pozorován v Ústeckém kraji. Výsledky v letech 2020 a 2021 byly ovlivněny pandemií COVID-19, kdy došlo k poklesu pokrytí napříč téměř všemi kraji.

Základní indikátory kvality mamografického screeningu

Podíl doplňujících vyšetření – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let, 792 094** vyšetření v roce 2024
věk představuje věk pacientky při vyšetření

- První screeningové vyšetření ženy v daném centru
- Další screeningové vyšetření ženy v daném centru

	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
Věk	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření
45–49	63 396	10 460	95 644	7 456
50–54	10 548	1 383	110 222	6 322
55–59	6 260	639	99 983	4 033
60–64	5 221	487	92 613	3 413
65–69	5 175	444	98 994	3 555
70–74	4 754	407	95 135	3 672
75+	5 593	500	98 556	4 018

Věková skupina

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření
Doplňující vyšetření jsou častější u mladších žen při prvním vyšetření

Podíl doplňujících vyšetření

Detekční míra – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let, 792 094** vyšetření v roce 2024

věk představuje věk pacientky při vyšetření

- První screeningové vyšetření ženy v daném centru
- Další screeningové vyšetření ženy v daném centru

	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
Věk	Počet vyšetření	Počet karcinomů	Počet vyšetření	Počet karcinomů
45–49	63 396	295	95 644	286
50–54	10 548	71	110 222	396
55–59	6 260	61	99 983	482
60–64	5 221	56	92 613	493
65–69	5 175	70	98 994	716
70–74	4 754	79	95 135	886
75+	5 593	134	98 556	1 081

Věková skupina

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření, detekce je častější u starších žen při prvním vyšetření
Počty prvních screeningových vyšetření i nalezených karcinomů jsou s výjimkou nejmladší věkové skupiny nízké, odhady detekční míry jsou více orientační

Detekční míra (na 1 000 žen)

Poděkování

**DĚKUJEME CENTRŮM
MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU
ZA VÝBORNOU SPOLUPRÁCI
PŘI SBĚRU DAT**

**Projekt informační podpory mamografického
screeningu je realizován s podporou
Nadace The Kellner Family Foundation**